

16.5.2006

2154/4/04

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

IENSAIRAUKSIEN HOIDON EPÄÄMINEN

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 12.8.2004 päivätyssä kirjeessään Helsingin terveystieteiden keskuksen Kallion terveysaseman hammashoitolaan menettelyä parodontologisen hammashoidon epämisessä. Kantelija kertoi 14.7.2004 päässeensä hammastarkastukseen, mutta koska Helsingin kaupunki ei tarjonnut parodontologisia palveluita, hänet ohjattiin hoidattamaan varsinaiset puhdistamishoidot yksityisesti.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Asiakirjoista käytettävissä olevasta selvityksestä ilmenee, että kantelija kävi 14.7.2004 Kallion terveysaseman hammashoitolassa suun ja hampaiden tutkimuksessa. Hammaslääkäri ei todennut kantelijalla kiireellisen hoidon tarvetta. Hän totesi kantelijalla olleen joitakin syventyneitä ientaskuja ja arvioi tämän tarvitsevan säännöllistä ylläpitohoitoa ja seurantaa. Seuraavan tarkastusajan kohdan hän arvioi olevan tarpeellinen 12 kuukauden kuluttua (tarkastusväli). Hän arvioi kantelijan tarvitsevan suuhygienistin hoitoa kuuden kuukauden kuluttua. Hän ei todennut kantelijalla parodontologian erikoishammaslääkärin hoidon tarvetta.

Kantelija ei kuitenkaan saanut tarvitsemaansa ylläpitohoitoa terveystieteiden keskuksen hammashoitolasta, vaan hammaslääkäri selvitti hänelle kesän 2004 hoitolinjaukset ja hoitolan kyvyttömyyden tarjota hänelle hänen tarvitsemaansa ylläpitohoitoa. Koska terveystieteiden keskuksessa ei vuonna 2004 ollut käytettävissä parodontologian erikoislääkärin konsultaatiomahdollisuuksia, hän suosittelee kantelijalle käyntiä yksityisellä parodontologiaan erikoistuneella hammaslääkärillä. Näin menetellessään hammaslääkäri noudatti antamansa selvityksen mukaan Helsingin kaupungin hammashuollon johdon ohjeita.

3.2

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnot

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnon mukaan hoitoon pääsyn perusteet suun terveydenhuollossa on lähtökohdiltaan samat kuin muussakin terveydenhuollossa. Suun terveydenhuollon palvelut tulee järjestää ja antaa potilaan suun ja hampaiden edellyttämän hoidon tarpeen perusteella. Kantelijalla oli terveyskeskuksessa todettu hoidon tarve.

Iensairauksien hoito on järjestettävä potilaalle hoidon tarpeen perusteella, kuten järjestetään esimerkiksi tarvittava hampaiden paikkaushoito. Yksilöllisen hoidon tarpeen perusteella arvioidaan hoidossa käymisen tiheys. Ministeriö toteaa, että hammaslääkäri totesi kantelijalla muutamia syventyneitä ientaskuja ja säännöllisen ylläpito- ja seurannan tarpeen. Tarkastusväliksi hän arvioi 12 kuukautta ja hoitokäynnin tarpeen suuhygienistille kuuden kuukauden kuluttua.

Kantelijan iensairauksien hoidon tarpeen voidaan ministeriön käsityksen mukaan arvioida olleen sellaista, jonka hoito kuuluu peruskoulutetun hammaslääkäriin osaamisalueelle. Ministeriö toteaa kantelijaa hoitaneen hammaslääkäriin arvioineen, että kantelijan hoidon tarpeesta on mahdollista toteuttaa osa suuhygienistin antamana ylläpito- ja seuranta- ja hoidon seuranta.

Ministeriö katsoo, että iensairauksien hoito on osa suun ja hampaiden perushoitoa ja sen järjestäminen on kunnan lainmukainen velvollisuus. Kaupungin sisäisillä ohjeilla ei voida evätä hoidon tarpeesta olevalta potilaalta oikeutta tarpeelliseen hoitoon. Ministeriön käsityksen mukaan Helsingin kaupunki ei voinut sulkea kantelijaa kunnallisen hoitovastuun ja palvelujen järjestämisvelvollisuuden ulkopuolelle. Hammaslääkäriin tekemän hoitosuunnitelman perusteella potilaalle järjestetään tarpeellinen hoito kiinnittäen erityistä huomiota ehkäisevään hoitoon ja potilaan itsensä huolehtimaan suun puhdistuksen onnistumiseen. Hoitosuunnitelmassa arvioidaan myös suun terveydenhuollon ammattihenkilöiden välinen työnjako.

Kantelijaa koskevista potilasasiakirjoista ministeriö toteaa, että hoitosuunnitelmasta ei ole niissä merkintöjä. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että merkinnät tulee tehdä potilaslain ja potilasasiakirja-asetuksen edellyttämällä tavalla.

3.3

Kannanotto Helsingin terveyskeskuksen menettelyyn

Kanteluun liittyvät oikeusohjeet ilmenevät sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijalausunnosta.

Myös suun terveydenhuollon palvelut tulee lain mukaan järjestää ja antaa potilaan suun ja hampaiden edellyttämän hoidon tarpeen perusteella. Asiakirjoista saadun selvityksen mukaan hammaslääkäri totesi kantelijalle 14.7.2004 suorittamassaan suun ja hampaiden tutkimuksessa joitakin syventyneitä ientaskuja, joiden vuoksi hän katsoi tämän olevan säännöllisen ylläpito- ja seurannan tarpeessa. Kantelijan iensairauksien hoidon

tarpeen voitiin sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan arvioida olleen sellaista, jonka hoito kuulu peruskoulutetun hammaslääkärin osaamisalueelle. Ministeriö toteaa kantelijaa hammaslääkärin arvioineen, että kantelijan hoidon tarpeesta oli mahdollista toteuttaa osa suuhygienistin antamana ylläpitohoitona ja hoidon seurantana. Sen sijaan hän ei todennut kantelijalla erikoishammaslääkärille eikä erikoissairaanhoidon lähettämisen tarvetta.

Koska terveyskeskus ei kyennyt itse järjestämään kantelijalle hänen tarvitsemaansa ylläpitohoitoa ja seurantaa, hammaslääkäri ohjasi hänet yksityisten palvelujen piiriin hammashuollon johdon antamien ohjeiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön antaman asiantuntijalausannon mukaan iensairauksien hoito on osa suun terveydenhuoltoa ja sen järjestäminen on kunnan lainmukainen velvollisuus.

Koska suun terveydenhuollon (sekä kiireellisten että ei-kiireellisten) palvelujen järjestäminen on säädetty kuntien tehtäväksi, ulottuvat perustuslain velvoitteet tältä osin kuntiin. Kysymys on terveydenhuollon perusturvaan kuuluvista palveluista, joiden saatavuus julkisen terveydenhuollon on turvattava. Kuntien on huolehdittava siitä, että suun terveydenhuollon palvelut vastaavat määrältään ja laadultaan lakien edellyttämää tasoa ja että ne ovat yhdenvertaisesti ihmisten saatavilla.

Kunnan sisäisillä ohjeilla ei voida evätä hoidon tarpeessa olevalta potilaalta oikeutta tarpeelliseksi katsottuun hoitoon. Siltä osin kuin ohjeet eivät jätä tilaa palvelun tarvitsijan yksilöllisen tarpeen huomioon ottamiselle, ne ovat ristiriidassa lainsäädännön kanssa. Ohjeet voivat olla vain lainsäädäntöä täydentäviä eikä niillä voida rajoittaa tai sulkea pois oikeutta lainsäädännössä turvattuihin oikeuksiin.

Käsitykseni mukaan Helsingin terveyskeskus ei ole voinut 14.7.2004 sulkea kantelijan iensairauksien hoitoa järjestämisvastuunsa ulkopuolelle. Koska terveyskeskus ei itse kyennyt järjestämään kantelijalle hänen tarvitsemaansa ylläpitohoitoa, sen olisi tullut ryhtyä toimenpiteisiin tällaisen hoidon järjestämiseksi hänelle jollakin suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 4 §:ssä säädetyllä vaihtoehtoisella tavalla, esimerkiksi ostamalla hoito yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

Yhdyn sosiaali- ja terveysministeriön edellä esittämään käsitykseen hoitosuunnitelmaa koskevien potilasasiakirjamerkintöjen puutteellisuudesta.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen menettelyn lainvastaisuudesta Helsingin terveyskeskuksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.